

K Ö N Y V E K

FIATAL ÍRÓK ANTOLOGIÁJA. (Szépirodalmi Könyvkiadó.)

Annak a gondoskodásnak, mellyel kulturpolitikánk a feltűnő fiatal tehetségek felé fordul, annak a segítségnek és támogatásnak, melyben ezeket a fiatal írókat részesíti, eredménye ez a most megjelent antológia, mely magába foglalja a József Áttila és Felszabadulás pályázaton feltűnt fiatalok verseit és novelláit.

A kötet vizsgálatánál nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt az örvendetes tényt, hogy az antológia íróinak túlnyomó száza'éka munkásszármaszása, sőt nem egy ma is a munkapad mellett építi a szocializmust. Sokan közülük ma már kulturforradalmunk eredményeként iskolapadban ülnek, egyetemeken és főiskoláinon, tanulnak, hogy tudásukkal szolgálják a dolgozó népet, mely őket tanulni küldte.

Az antológia tartalmát, problémáit tekintve, igen változatos: megtaláljuk benne a sötét mult iránti gyűlöletet, a szocialista haza szeretetét — az úri Magyarország aljasságát csakúgy, mint a szocializmus építésének problémáit. Megmutatja ez a kötet, hogy ifiúágunk megértette: nincs többé öncélú irodalom időszerűtlen már a szavakkal szemkápráztató, üres játék — megértette azt, hogy a művészetnek minden idegszállal olyan kérdések felé kell fordulnia, melyek megoldása hazánkban a szocializmus,

általában — de az előbbivel szoros összefüggésben — a béke nagy ügyének győzelmét segítik elő.

S ne csak formákba tört betű,
ringó álom lengjen szabadba;
keményebb, bátrabb öntetű
a mű, hát úgy vigyázz magadra:
nem csengő-bongó csöngettyű.

Írja **Eörsi István**: „A vers igazság-kapcsolat az emberek között” folytatja s érezzük, hogy ezek a fiatalok tudják: a művészet, így az irodalom is, fegyver népünk kezében, hogy egy jó vers egy puskával felér a harcban, melyet a békéért, tervünk győzelméért vívunk.

A fiatal költők és írók világosan látják az építés, a harc problémáit. Kádár András „A Sztálin-híd építői” című versében megmutatja az összefüggést az amerikai agresszorok elleni harc és a szocializmus építése között:

A hídpilléren vibrátor kopog:
ma éjjel győzve mi is átkelünk!
Mi a Dunán, ti ott a Naktonon
erős hidakat egy célért verünk.

Megható az az őszinte, mély szeretet, ahogy fiatalságunk a világ dolgozóinak nagy vezére, a békéért való harc zseniális veze-

tője, Sztálin elvtárs felé tekint, Különösen megkapó ezek között Németh Ferenc verse: „Levél Sztálin elvtárhoz”, mely mind tartalmilag, mind pedig formailag az antológia legjobb versei közé tartozik. Érzik, hogy írója tudja, mit jelent nekünk magyaroknak s a világ népeinek Sztálin, akinek mindenél többet köszönhetünk. Ez a hála és szeretet cseng ki a költemény minden sorából:

Igy tudtam meg, mit jelentesz
s most egyszerre érezem mindezt,
most, a születésnapodon,
mikor széles vállaidon
hetvenegy év súlya könnyű
napsugárból font kösöntyű,
s érzem, két karod a földet
átöleli, mint a völgyet
nagy hegyeknek fehér orma.

Szépülő életünk szinte kimeríthetetlen kincseshánya a művészet számára. Az író, költő, aki benne él ebben a világban, az élmények tömegét hordozza magában, s bizony nehéz ebből a tömegből azokat az eseményeket, élményeket kiválogatni, melyek a legjellemzőbbek, legtipikusabbak. Ebből adódik azután, hogy a fiatalok a válogatás, osztályozás nehéz munkája helyett sokszor megelégednek a kitaposott úttal, megszokott formával és szavakkal s így a versek a költészet sablonossá, egyhangúvá, sematikussá válik: költészet helyett megszokott frázisokat, nagy szavakat kapunk csak, melyek nem tükrözik, de még csak meg sem közelítik a lényegét. „Ez a főépület fröcskölt-fehér, néhol terméskőfallal, a kerítésre épül a kapu, egy nagy, üres busz épp most nyargal be rajta, Makulátlan kék az ég, a légirendszert egy embere — bizonyosan nem burzsuj-származék — sétál le-föl, vidám tere-fere közben, a kőművelányok között; ezüst repülőgép fut a betonpályára vigan, harsogva pörög két légesavarja” — írja Komondi Antal. Ez a mindent aprólékosan leíró naturalista hang húzódik végig az egész versen, mely nem is vers, hanem inkább rimes próza. „A légirendszert egy embere — bizonyosan nem burzsuj származék” — így nem lehet egy embert jellemezni, ez felületlen broszura ízű jellemzés, fe' színben mozgó emberábrázolás. Békés Virág két verse érdekes ellentmondást rejt magában: József szanatórium című versében így ír: „Az élet végtelen és szép nagyon. — itt tudtam ezt meg én — Örültem minden percnak és órának — az életbe így hozott a remény.” A másik versében „A korei asszonyokhoz” viszont így ír: „Én beteg vagyok, sorsom mostoha”. Hogyan lehet mikor megtudja a szanatóriumban, hogy az élet szép és végtelen s az ő sorsa ebben az életben mostoha mégis, s ő ezt a mostoha szabadságát akarja odaadni a koreai asszonyoknak? Mi lett volna — hogy egy

konkrét példát hozzak fel —, ha Ho'di János novellájának hőse, Szabó István ezt mondta volna, mikor levágták a féllábát, lehetne-e most be'őle a munka hőse, élmunkás, aki — féllábbal — 203 százaléket teljesít?

Az antológia elbeszélései közül kiemelkedik Radics József „Sovány Jóska” című novellája. Stílusa friss, képekben, hasonlatokban gazdag, étellel te'í stílus. A probléma, melyet feldolgoz, szintén nagyon érdekes, figyelemreméltó. Íróink eddig általában, néhány kivétellel, csak azt a folyamatot ábrázolták, hogyan jut el parasztságunk a közös gazdálkodásig, a paraszt termelőcsoportban való életéről, ott jelentkező problémáiról azonban alig írtak. Radics ezt választotta témául: hogyan öntudatosodik, válik kommunistává egy tszcs-be belépett szegényparaszt. S ezt a problémát jól meg is oldotta. Kitűnően megrajzolt figura Sovány Jóska, szinte magunk előtt látjuk, annyira él a novellában. De ugyanilyen jó sikerült szereplő a gyerekek, meg a kommunista orvos is. Radics, ha ezen az úton halad tovább, rövidesen komoly, a szocialista realizmus igényeinek megfelelő, értékes műveket fog alkotni.

Az ellenséget állítja elénk Molnár Géza és Szilvási Lajos elbeszélései, míg Kemény György a klerikális reakció aljas mesterkedéseiről rántja le a leplet „Fekete világ” című novellájában. Molnár nagyon helyesen mutatja be az o'dalról támadó ellenséget, aki már nem meri nyíltan ócsárolni a demokráciát, hanem a típusruhán keresztül piszkolja az öléves tervet, dicséri az imperialistákat. Szilvási nehezebben tud megbirkózni a kérdéssel: a csaló, feketéző kereskedőt akarja ábrázolni, de ez az ábrázolás nem eléggé meggyőző, ugyanígy nem eléggé meggyőző a novellában a segédek lázadásának ábrázolása sem.

A kötet összeállításáról csak annyit, hogy helyes ez a beosztás, egy prózairó, egy költő, mert az antológia témabeli változatosága így, ebben a beosztásban jut legjobban kifejezésre.

Dicséret illeti a Magyar Írók Szövetségében létesített lektorátust, komoly, felelősségteljes munkájáért, mel'yel ennek az antológiának kiadását elősegítette.

Maga az antológia, ha tartalmánál, problémáinál nem is minden vers, novella hibátlan alkotás, a maga egészében harcos, előremutató könyv, mely népünknek, ifjúságunknak különösen komoly segítséget nyújt a szocializmus építésének elkövetkezendő kemény harcaiban.

PAPP ZOLTÁN

PANFJOROV: ARATÁS. (Szikra.)

A szovjet szocialista-realista regényirodalomnak egyik legszebb alkotása Panfjorov regénysorozata. Négy könyvben ábrázolja